

3- VƏ 4- PİRİDINKARBOKSALDEHİDLƏRİN BƏZİ ÇEVRİLMƏLƏRİ

S.E. Sıralıyeva, Y.V. Məmmədova, Ş.Z. Qasımoğlu, İ.Q. Məmmədov

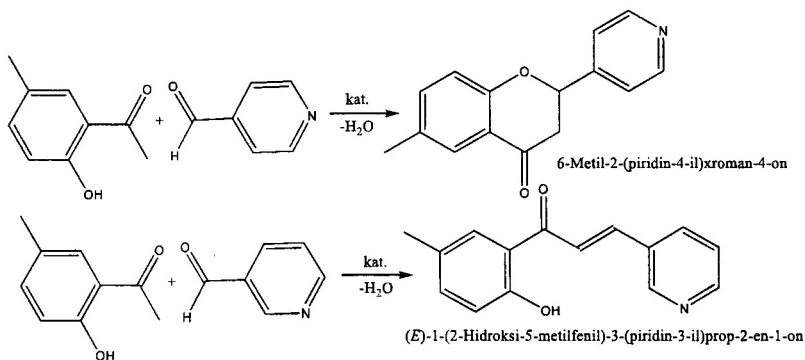
Bakı Dövlət Universiteti
 sisabnam17111@sabah.edu.az

Xalkonlar və onların flavanon törəmələri bioloji aktivliyə malik olub, bu birləşmələrin tədqiqinə hələ ötən əsrin əvvəllərindən başlanmışdır. Lakin göstərilən maddələrin öyrənilməsinə maraq hələ də azalmamışdır.

Bu sinif maddələr xərçəngə, ürək xəstəliklərinə, beyin-damar problemlərinə, mədə xorasına, qan laxtalanmasına, spazmaya, şəkərə və s. xəstəliklərə qarşı dərman vasitələrinin alınmasında geniş istifadə olunur.

Eləcə də son zamanlar bu növ birləşmələrdən yağlara-yanacaqlara aşqarlar, antioksidantlar, korroziya inhibitorları, monomerlər və s. kimi istifadəyə aid işlərə rast gəlinir.

Göstərilənləri nəzərə alaraq tərəfimizdən 3- və 4- piridinkarboksaldehydlərin 2-hidroksi-5-metilasetofenonla reaksiyasından 6-metil-2-(piridin-4-il)xroman-4-on və (E)-1-(2-hidroksi-5-metilfenil)-3-(piridin-3-il)prop-2-en-1-on sintez olunmuşdur.

Reaksiyaların sxemindən görüldüyü kimi 4- piridinkarboksaldehyd götürüldükdə xroman, 3- piridinkarboksaldehyd götürüldükdə isə xalkon törəməsi əmələ gəlmişdir. Azotun yerindən asılı olaraq reaksiyanın belə müxtəlif getməsinə aromatik halqada elektron sıxlığının paylanmasında olan fərqlə izah etmək olar.

Sintez edilmiş xroman və xalkon törəmələrinin quruluşu NMR spektroskopiyasının köməyiylə öyrənilmişdir